

»Den vet best hvor skoa trykker, som har den på» sier et gammelt ordtak. I tråd med dette inviterer vi grupper og organisasjoner for folk som på forskjellig vis er rammet av problemer rusmiddelbruk fører med seg, til å presentere seg selv og spørsmål de er opptatt av.

Barn av alkoholikere: Hvem har ansvaret?

Av HELLE BIRGITTE ANDREASSEN
daglig leder Wandasenteret

Da Wandasenteret ble startet for over fem år siden, var det med et håp om å kunne hjelpe noen av de over 200.000 barn av alkoholikere som finnes i vårt land. Ildsjelene fra den gang hadde liten erfaring med planlegging, utredning av behov og virkning av tiltak, men hadde en type erfaring som vårt helsevesen bygger lite på, nemlig egen erfaring.

De hadde selv opplevd å leve med foreldre som ikke maktet oppgaven å gi den omsorg som barn må ha for å oppleve trygghet. En eller begge foreldre misbrukte alkohol i den grad at de sviktet som voksne. Opplevelsene de hadde, var også at svært få naboer, familie og venner grep inn. Mange visste nok om at mor/far var på fylla, men de oppfattet ikke at det var deres sak å «bry seg». For noen var det i tillegg slik at heller ikke barnevernet undersøkte eller satte i verk tiltak, på tross av at de var informert.

Wandasenterets historie viser at det er mange som vokser opp under slike og liknende forhold. Når vi spør hva en kommune har å tilby barn som lever med foreldre som misbruker alkohol, er det de færreste som kan svare at de faktisk har et tilbud. Disse barna har en svært sammensatt problematikk. De forteller ofte oss på Wandasenteret at de har problemer med å bli trodd. Dette kan igjen bero på at misbrukerens familie utvikler et spesielt levemønster, regler som skal overholdes alt etter misbrukerens faser; noen når han er edru, andre når han er full eller i bakrus, noen når man er ute, noen når man har gjester osv.

Dette gir en uforutsigbar hverdag. Barn lærer fort hvordan ting må holdes hemmelig. Skam, løgn og skyldfølelse er noe man må forholde seg til

daglig. Følelser som aldri blir snakket om, blir i stedet sittende «fast» i kroppen.

Nå begynner flere og flere helsearbeidere å ta såkalte psykosomatiske plager på alvor. Men flere sliter fremdeles med å bli trodd. Hvor oppmerksomme på dette problemområdet er helsepersonell som barn er i kontakt med?

Mange alkoholikere kommer aldri så langt som til å innrømme sitt problem, og vi kan regne med at det finnes store mørketall på barn som har foreldre med alkoholproblemer. Av alle barnevernsakene som konkluderer med omsorgssvikt, er et flertall saker der foreldrene har et alkoholproblem.

Så det store spørsmålet er: Hvordan skal vi fange opp disse barna? Hvilke grunnlag har lærere, barne- og ungdomsarbeidere og helsepersonell til å se problemet og hva vet de om årsak, virkning og mulighet for å forhindre senskader?

Wandasenteret er et støttesenter for barn av alkoholikere. Mange blir overrasket når vi forteller at mange voksne bruker oss. Det har vist seg å være et stort behov for å hjelpe de som i sin barndom opplevde foreldres rusmiddelmissbruk, fordi det ikke var noen som brydde seg den gang. I noen tilfelle kan dette gi seg voldsomme utslag; vi har sett hvordan svære somatiske plager kan gjøre folk helt eller delvis uføre. For oss som etter hvert har fått litt erfaring på dette feltet, er det ikke vanskelig å sette dette i forbindelse med svikten de opplevde som barn. For mange er det en ny opplevelse å endelig snakke ut om det vonde og oppleve at noen tror på dem, uten å stille spørsmålstegn.

Nå kan ikke alle tilbud være like aktuelle for alle. Men Wandasenteret har erfart at få går herfra uten en følelse av lettelse, og de aller fleste holder kontakt over tid. Selv er jeg ikke i tvil om at grunnlaget for dette ble lagt allerede med de intensjonene Wandasenterets grunnleggere hadde med å starte dette tilbudet. Her møter du mennesker som arbeider frivillig med en problemer som de selv har følt på kroppen. Flesteparten av våre medarbeidere har selv en barndom preget av rusmiddelmissbruk i hjemmet. Felles for de fleste er at de har fått liten eller ingen hjelp som barn. Dette gjør terskelen for å søke hjelp på Wandasenteret lav; det er lettere å snakke med noen som *vet*. På dette grunnlaget samarbeider vi med sykepleiere, barnevernpedagog, psykolog og jurist. De utgjør et støttepanel som øker Wandasenterets muligheter til å nå fram der det er behov.

Wandasenteret føler seg privilegerte som blir mye brukt. Skoler, sosial- og helseinstitusjoner og frivillige organisasjoner inviterer oss stadig for å få informasjon. På denne måten når vi mange i hele landet, noe som også er et av våre viktigste mål.

Men hvordan er egentlig responsen hos de som sitter med ansvar i det offentlige hjelpeapparatet? Tar de oss på alvor?

Jeg har vel egentlig ikke svart på spørsmålet i tittelen. Jeg synes den skal få henge igjen som et spørsmålstegn. Er vi villige til å tenke noe annerledes framover og er det plass i «systemet» til oss som tenker på en annen måte?

Wandasenteret kan nås på
telefon 32 83 43 10 og faks 32 83 00 19,
eller du kan skrive til
Kirkegaten 6, 3016 Drammen